

SvD

FOTO: BOBBO LAUHAGE

På kurs för jämställt föräldraskap. Vuxna stående från vänster: Jeanette Sundberg, Karin Mossberg, Johan Duns, Mattias Mossberg, Sofia Duns, Linda Bergdahl, Linda Jutbring, Helena Staffansson. Sittande Maria Åberg. Barnen från vänster: Beatrice, Ted, Havannah, Henny, Eja, Oskar, Christian.

Jämställd start hos barnmorskan

Publicerad: 14 december 2009, 00.01

FÖREBYGGANDE . ”Grattis till bebisen! Har ni funderat på skilsmässa?” Ja, så kan det låta på barnvårdscentralen. Syftet med frågan är att få nyblivna mammor och pappor att tänka jämställt från början så att de helst fortsätter hålla ihop – eller åtminstone förebygger en uppslitande vårdnadstvist.

Varför bry sig om ifall par med barn lever jämställt eller inte? Och framför allt – varför drivs frågan av en organisation för ensamstående föräldrar? Jo, för att man har sett hur illa det kan gå när mammor och pappor inte delar lika. Helene Sigfridsson är generalsekreterare för Sveriges makalösa föräldrar:

– Det är fler som skiljer sig och har konflikter när relationen inte är jämställd. Hamnar man i en vårdnadstvist i framtiden är det den förälder som tagit ut mest föräldraledighet och har den närmaste relationen till barnet som får vårdnaden, säger hon.

Det är inget som Helene Sigfridsson tror att människor är medvetna om när de som nyblivna föräldrar väljer att – oftast – mamman ska vara hemma större delen av föräldraledigheten och ta de flesta vabdagarna.

– Visst finns det många föräldrar som blir mer jämställda efter en separation eftersom man då måste ta allt ansvar själv när man har barnet hos sig. Men samtidigt är det den som har arbetat mest, ofta

pappan, som riskerar att förlora kontakten med sina barn. Det är en förlust både för barnet och för samhället, menar Helene Sigfridsson.

Nästan alla separerade föräldrar hade gemensam vårdnad om barnen förra året. Ändå är det bara en knapp tredjedel av barnen som bor växelvis lika mycket med vardera föräldern.

Eftersom Makalösa föräldrar inte ser att någon annan tagit ansvar för frågan har organisationen utformat en kurs i jämställt föräldraskap och jämställda föräldrasamtal. Kursen finns både för föräldrar och för yrkesverksamma som möter blivande och nyblivna föräldrar i sitt jobb, exempelvis barnmorskor, personal på barnavårdscentraler och i familjerätten.

– Vi vill ge föräldrar bättre förutsättningar inför föräldraskapet. Sedan kan man förstås fortfarande ta beslutet att den ene ska jobba mer, men då vet man vad man riskerar. Vi vill att kursen ska bli en tankeställare, säger Helene Sigfridsson.

Utöver föreläsningar om myter i föräldraskapet (se artikel nedan), familjepolitik, barns rätt och föräldrars skyldigheter ligger kursens fokus på en samtalsmanual. Den innehåller en rad frågor som handlar om bland annat förväntningar på att bli förälder, fördelning av hushållssysslor och föräldraledighet, förhållningssätt gentemot varandra och kunskap kring vårdnadslagen. Det är tänkt att föräldrarna ska diskutera varje ämne med varandra, gärna tillsammans med barnmorskan eller BVC-sköterskan.

– De är de första man träffar som blivande föräldrar utanför det personliga nätverket och deras bemötande påverkar föräldrarnas syn på sitt eget föräldraskap, säger Helene Sigfridsson och påminner om att både mödra- och barnhälsovården enligt riksdagens folkhälsomål aktivt ska verka för ett jämställt föräldraskap.

Maria Åberg är en av de yrkesverksamma som gått Makalösas kurs i jämställda föräldrasamtal. Hon är barnsjuksköterska på barnavårdscentralen Hagen i Göteborg, ett BVC som har ungefär 1500 barn i sitt upptagningsområde. Här har hon och kollegerna arbetat på att förändra en del av innehållet i föräldrakurserna för att få fler pappor att delta.

– Nu handlar det mindre om amning och förlossning och mer om parrelationer. Vi pratar mycket om vem som gör vad hemma, hur man kan dela på jobbet, hur man ska ta ut föräldraledigheten, vem som ska vabba och vem som ska lämna och hämta på dagis. Men liksom tidigare pratar vi även om barn och utveckling, olycksfall, mat och första tiden hemma, säger Maria Åberg.

Barnavårdscentralen har knutit en socionom till sig som är med på föräldrautbildningarna.

– Tillsammans med henne jobbar vi mycket med bilder som vi diskuterar kring. Det kan vara en bild på en skrikande bebis som ligger mellan en vakna mamma och en sovande pappa och så diskuterar vi den myten. Är det så hemma hos föräldrarna? Eller är det kanske pappan som vaknar först? Eller vaknar han bara om mamman är bortrest? säger Maria Åberg och tillägger att de även har homosexuella föräldrapar på kurserna.

Socionomen de samarbetar med är anställd av socialförvaltningen där hon arbetar förebyggande. Det gör att hon även kan erbjuda föräldrarna att träffas enskilt i par eller som familj vid behov.

Maria Åberg berättar att hon kan säga saker som: ”inte sabbar du ditt förhållande med ditt barn för att du jobbar över varje dag, men kan du tänka dig att förändra det?”.

– Det är en stor hjälp om båda föräldrarna har varit hemma på heltid och har haft hela ansvaret. Vi frågar tidigt om man har planerat sin föräldraledighet och om och hur man ska dela på den. Vi tar upp

att man kan dela ledigheten på olika sätt, men vi pratar också om hur föräldrarna kan stötta varandra på andra sätt om de inte delar på föräldraledigheten, säger Maria Åberg.

Och förändringarna har gett resultat. För ett år sedan kom någon enstaka dagledig eller arbetslös pappa, men nu deltar 80 procent av papporna.

– Vi har bara fått positiva reaktioner. Men det avgörande för att så många pappor kommer nu är nog att vi flyttade tiden från dagtid till halvfem på eftermiddagen, tror Maria Åberg.

Både hon och hennes kolleger, som jobbat på BVC i 20 år, välkomnar nyordningen.

– Vi är pigga på nya saker, framför allt det som förbättrar för barnet och familjen. Vi är inte rädda för att förändra. Det kanske är ovanligt?, säger Maria Åberg.

Lars Jalmert, professor i pedagogik vid Stockholms universitet och dessutom barnpsykolog och mansforskare, är en av föreläsarna på Makalösas kurs om jämställt föräldrasamtal. Han föreläser om ”Myter om vårdnad och kön”. Här är hans kommentarer:

Anknytning

– Ursprungligen stod begreppet för att bara en person, helst mamman, duger att ta hand om det späda barnet. Den föreställningen lever tyvärr kvar hos många. Idag vet vi att barnet kan ha djupa, likvärdiga anknytningar till flera personer. Jag tycker inte man ska använda begreppet anknytning längre, eftersom det leder tankarna fel, utan prata om nära sociala relationer i stället.

Amning

– Det finns en stark amningslobby i världen som förespråkar amning under lång tid. Det är i och för sig ett smidigt sätt att föda upp barnet på. En del mammor kan av olika skäl inte amma och det är inte något som barnets utveckling påverkas negativt av.

Föräldraförsäkringen

– Det finns starka ekonomiska myter här, som att man förlorar mycket pengar om pappan är hemma, så är det dock inte för de flesta.

– Föräldraförsäkringen infördes 1974 med sex månader. I dag har vi infört ytterligare sju månader med full betalning, så en delning skulle inte heller behöva betyda att någon förlorar tid med sitt barn.

Skilsmässor

– Det finns en missuppfattning att över hälften av alla samliv går sönder och att par separerar främst när barnen är små.

– Enligt statistiska centralbyrån lever 74 procent av Sveriges 1,9 miljoner barn med bägge sina ursprungliga föräldrar och skilsmässorna sker jämt över barnens ålder. 2,5–3 procent av föräldraren separerar när barnet är ett år, två år, tre år hela vägen upp till 18 år. Det är alltså ingen topp i separationer när barnen är små, säger Lars Jalmert.

MIA SJÖSTRÖM
Frilansjournalist
idag@svd.se

Fakta

25 procent, ett av fyra barn, bor skilda från en eller båda sina föräldrar. 20 000 par skiljer sig varje år. Det är ungefär lika många som för 30 år sedan.

21 procent av dagarna med föräldrapenning togs ut av pappor 2008.

33 procent av ersättningen för vård av sjukt barn (vab) togs ut av pappor.

Källa: SCB

Sveriges makalösa föräldrar är en organisation för ensamstående föräldrar och jobbar för att påverka och skapa bättre förutsättningar för ensamstående föräldrar. De erbjuder även nätverk, öppen förskola och annan verksamhet för ensamstående medlemmar

Nyligen gav organisationen sitt pris Årets stöttare till Ingrid Engarås, som bland annat myntat begreppet stjärnfamilj som alternativ till kärnfamilj.

www.makalosa.org